

Становище

за дисертационния труд на

докторант

Гергана Тихомирова Тончева

на тема

Модели на управление на туристически дестинации на местно ниво в България

Катедра „География на туризма“, Геолого-географски факултет,

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Научен ръководител: доц. д-р Мариана Асенова

Изготвил становището: доц. д-р Мария Станкова

Становището е съставено от доц. д-р Мария Станкова в съответствие със заповед РД 38-301/ 17.07.2020 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за утвърждаване на научно жури.

По процедурата е предоставен комплект материали на електронен носител, съдържащ дисертация, автореферат, автобиография, публикации, заповеди за зачисляване и отчисляване, диплома за висше образование и доказателства за положени изпити от индивидуалния план на докторанта.

1. Кратки биографични данни за докторанта

Кандидатът за образователната и научната степен „доктор“ Гергана Тихомирова Тончева е редовен докторант към Катедра „География на туризма“ на Геолого-географски факултет от 2017 г. Преди това се е обучавала последователно в ПГ по туризъм „Алеко Константинов“, Плевен (2001-2006), специалност „Организация и управление на туризма с профил немски език“, Университет Аликанте, (Испания) (2007-2011), ОКС „бакалавър“ – специалност Туризъм, Университет Рей Хуан Карлос, Мадрид (Испания) и Университет ИМС Кремс, (Австрия) (2011-2013) ОКС „магистър“ по Международно управление на туризма. Има и завършен курс за екскурзовод към Балкантурист, София (2015)

В периода 2010 – 2015 г. работи в Испания, Австрия и Португалия като заема различни административни позиции и осъществява дейност, свързана с участие в туристически изложения, организиране на срещи, установяване на контакти с ключови доставчици и туроператори и осъществяване на връзка между клиенти и доставчици. От 2015 г. до момента е продуктов мениджър - входящ туризъм в „Тандем Травел“, София.

Владее испански, немски и английски езици, както и има познания на средно ниво по португалски език.

От предоставената автобиография мога да направя извода, че Гургана Тончева има знания и компетентности във връзка с тематиката, върху която е конструирана структурата на разработения от нея дисертационен труд. От разработките, представени по дисертацията – 3 на брой самостоятелни научни публикации, е видно че кандидатът е положил усилия да популяризира своите идеи, като е участвал международни научни форуми.

По процедурата е представен автореферат, който отговаря на изискванията за оформление и отразява коректно основните акценти в дисертационния труд и неговите приноси.

2. Актуалност и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в общ обем от обем от 178 страници компютърно набран текст. Основната част е с обем от 151 страници. Приложенията са общо 2 броя. Изполваната литература е разположена на 12 страници и съдържа 122 източника, от които 65 на кирилица, а останалите на латиница. Илюстративните материали са общо 20 таблици и 81 фигури. Цитирането като цяло е коректно.

В структурно отношение работата се състои от увод, три глави и заключение, които са логично структурирани и отговарят на развитата от докторант Тончева рамка за изследване на теоретичните, методологически и приложни въпроси във връзка с изследваните модели на управление на туристически дестинации на местно ниво в България.

Дисертационният труд има ясно изведена насоченост по въпросите на управлението на туристическите дестинации и постигането на устойчивост. Темата е развита в контекста на българската туристическа индустрия и в този смисъл е актуална, тъй като повдига важния въпрос за очертаване на стратегически подход на местно ниво за добро управление на туристическите дестинации. Гургана Тончева всъщност, прави преглед на основните форми и особености в управлението на туристическите дестинации и очертава състоянието на управлението на туризма в България на местно ниво. В резултат, установява действащите в страната модели на управление и анализира предимствата и недостатъците им, като по този начин цели да изведе обобщения, които да подпомогнат общините при избора им на подходяща форма на управление или за смяна на настоящи модели на управление на туризма на дестинационно ниво.

Предмет на изследване са моделите на управление на туризма на местно ниво в България. Обект на изследване са общините в България, на чиято територия има регистрирани места за настаняване. В съответствие с тях са изведени основната цел и осигуряващите я задачи. По отношение на тях приемам, че в общ план отразяват фокуса на изследването, при все че считам че труда би спечелил от по-детайлното им изясняване.

По отношение на методологическата рамка, считам, че е съобразена с обекта, предмета, изследователската насоченост и целта на дисертационния труд. Включва набор от традиционни и специфични методи и подходи като преглед на литературата,

анализ и синтез, анкетно проучване, работа на терен, дескриптивни статистически методи и др.

Авторската концепция в отделните части на дисертацията очертава теоретично-методологическата рамка, в която е развито изследването, особеностите в управлението на туризма в България и анализа на присъщите за управлението на туризма в България практики на дестинационно ниво.

Първа глава на дисертационния труд представя теоретико-методологическите основи на изследването, дефинициите на понятията и термините, подходите и субектите, свързани с управлението на туристическите дестинации. Представя също и методологията на изследването. Докторантът правилно констатира, че липсва общоприета дефиниция за туристическа дестинация и управление на туристическите дестинации. С оглед на това предлага обобщение на основните направления при дефинирането на понятието „управление на дестинации“, както и разграничава понятията „туристическа организация“ и „туристическа администрация“, за да пристъпи към изясняване на функциите и дейностите по управление на туристическите дестинации. За постигането на поставената изследователска цел предлага създаден собствен модел на изследване (таб. 8). Изяснява териториалния и съдържателен обхват на изследването, както и описва методологическия инструментариум, с който борави в тази връзка.

Глава втора е по-конкретно ориентирана към представяне на управлението на туристическите дестинации в България, пространствено ориентирано на местно ниво. Авторът си поставя за цел да идентифицира субектите на управление на туризма в България (фиг. 5), в съответствие с установения териториален обхват на управление (фиг. 4). Установява също и формите на управление на туризма на местно ниво в страната, ориентирайки се спрямо действащата правна рамка. С оглед на нея, коментира и финансовото осигуряване на туризма на различните организационни и управленски нива. Важна съставна част на глава втора е представянето на проведеното емпирично проучване и систематизирането на резултатите от него. Основният избран от автора критерий за селектиране на целевата група на изследването е наличието на леглова база на ниво общини. Данните, които използва за ориентир са базирани на информация на НСИ и Националния туристически регистър към Министерството на туризма. Представена е моментна картина на местното управление на туризма на общинско ниво, очертаваща неговото състояние по отношение на членството на общините в ОУТР, стратегическото планиране на туризма, наличието на КСВТ, ТИЦ и специализиран местен орган/организация/администрация за управление на туризма. С оглед на това, Г. Тончева определя основни статистически зависимости, които и позволяват да заключи, че колкото по-развита туристически е една община, толкова по-вероятно е тя да работи стратегически върху туристическото си развитие и да разполага с ТИЦ и специализиран местен орган/организация за управление на туризма. Констатира и, че основните проблеми пред общините за тяхното туристическо развитие са свързани с финансовите средства.

Глава трета запознава с особеностите на съществуващата организация на работа във връзка с управлението на туристическите дестинации на местно ниво в България. Идентифицирани са четири типа на модел в зависимост от правната форма, а именно:

интегриран в общинската администрация, извън общинската администрация, друг, асоцииран с Общински институт (ОИ) „Старинен Пловдив“ и НПО, като последния е определен като неработещ. Авторът обобщава резултатите от проведените интервюта в дълбочина, които представят мнението на експертите относно избрания модел на управление на туризма по територията на идентифицираните общини в България. На базата на тях, както и според анализите на резултатите от анкетните проучвания, за всяка разновидност, съществуваща в трите главни типа, са изведени предимства, недостатъци и препоръки.

В заключението, кандидатът прави обобщения и изводи по всяка от изведените в уводната част изследователски задачи. Един от важните акценти, които очертава се отнася до тенденциите при управлението на дестинациите. В тази връзка установява нагласа за ре-организиране на традиционните модели към такива, с ясна пазарна ориентация, така че да се постигне на устойчиво развитие и конкурентоспособност, при едновременно адаптиране към непрекъснатите промени в сектора. С оглед на това прави препоръката на местно ниво намирането на най-подходящ подход на управление да бъде съобразено с особеностите на туристическата конюнктура на съответната територия.

На базата на направения анализ, считам, че в съдържателно и концептуално отношение, дисертационния труд отговаря на традиционно установените модели. Още в уводната му част е представена рамката на изследването, като са обосновани обекта и предмета на изследване, целта и произтичащите от нейното детайлизиране задачи. Тези основни елементи са логично структурирани и съответстват на тематичната ориентация на труда, както и на основните етапи на цялостното изследване, като по този начин се гарантира тяхното постигане при реализиране на разработката. Приемам избора на методология за съответстващ на спецификата на труда и на очакванията на докторанта за постигане на успешен резултат в хода на изследването, при все че се установяват отделни пропуски по отношение на формулировките.

Приноси: Приемам за коректни формулираните от докторант и научен ръководител приноси. Те имат теоретичен характер, но и приложен аспект по отношение ре-организирането на традиционните модели на управление на туристическите дестинации на местно ниво. Наред с това, считам че може да бъде направено следното обобщение на постиженията на докторанта в разработения дисертационен труд:

- Изяснен е понятийния апарат в областта на управлението на туристическите дестинации, като кандидата правилно е открил ключовите предизвикателства при управлението на дестинациите;
- Обогатени са приложните прийоми за анализ и оценка на управлението на туристически дестинации, ориентирани в конкретиката на проведеното изследване на местно ниво, като е предложен собствен модел за изследване (таб. 8);
- Установени са практиките за управление на туризма на местно ниво в България и са формулирани препоръки с цел тяхното усъвършенстване или обновяване (на местно ниво).

Препоръки към докторанта: Първата ми препоръка се отнася до използваните литературни източници. Считам, че е било възможно в литературния обзор да се обхванат и други разработки, каквито по проблематиката са налични. Те се отнасят както

до специализирания профил на изследването – управлението на туристическите дестинации и неговото усъвършенстване, така също и до изследвания върху концепцията за устойчивост в развитието. На следващо място, си позволявам да отбележа, че прави впечатление и не пълното обозначаване на източниците под ползваните илюстративни материали, дори и когато те са авторски. По отношение на илюстративните материали – таблици и фигури – е и третата ми препоръка. Считам, че постигнатото от докторант Тончева представлява интерес и е от полза за ориентацията и организацията на туризма на местно ниво. Не винаги обаче, на това ниво има достатъчно подготвени специалисти, притежаващи професионална подготовка в сферата на туризма. Затова и подготвените илюстрации на изследването е много важно да го визуализират в достатъчна степен – категорично и ясно, за да бъде ползваемо за аудиторията, към която е насочено.

Всъщност, изложените препоръки са основно от техническо естество и целят преди всичко да провокират вниманието на докторанта в посока на бъдещата му работа, като не са от такова значение, което да намали положителната ми оценка за постигнатите от него изследователски резултати.

Заключение: Представеният за рецензиране дисертационен труд, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и на Правилника за прилагането му, както и на допълнителните изисквания на Правилника на СУ. Представлява завършен изследователски труд, в който се съдържат научно-приложни приноси по актуална и важна за развитието на българския туризъм тема.

Като имам пред вид, че дисертацията е самостоятелно дело на докторанта, както и обстоятелството, че кандидата притежава качества, опит и компетентности за провеждане на самостоятелни научни изследвания, предлагам на Уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително и да вземат решение, с което да се присъди на Гергана Тихомирова Тончева образователната и научната степен ДОКТОР в ПН 4.4 Науки за земята. География на рекреацията и туризма.

04. 10.2020 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Мария Станкова